

Minister Klimatu i Środowiska

DAM-S.050.2.2025.sDAM
3634772.14440872.11655212
Warszawa, 24-02-2025

dotyczy: interpelacji Posła Marka Matuszewskiego w sprawie działań rządu w zakresie przygotowania miast i wsi do skutków zmian klimatycznych, takich jak intensywne opady deszczu, susze i fale upałów, K10INT7770

Pan

Szymon Hołownia

Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

proszę o przyjęcie poniższych informacji w odpowiedzi na pytania zawarte w interpelacji.

- 1. Jakie konkretne działania podejmuje rząd w celu przygotowania polskich miast i wsi na skutki zmian klimatycznych, szczególnie w kontekście intensywnych opadów deszczu, suszy i fal upałów?**

Najprostszym oraz efektywnym rozwiązaniem adaptacyjnym w mieście jest rozwój zielonej i błękitno-zielonej infrastruktury. Wspieramy polskie miasta w jej tworzeniu – za pomocą narzędzi strategicznych, legislacyjnych, funduszowych oraz kooperacyjnych.

a) Narzędzia strategiczne

Pozyskaliśmy pomoc z Instrumentu Wsparcia Technicznego Komisji Europejskiej na realizację projektu pn. *Wzmocnienie koordynacji polityki adaptacji do zmian klimatu między władzami lokalnymi, regionalnymi i krajowymi*. Dzięki temu powstały rekomendacje dotyczące opracowania nowej Krajowej Strategii Adaptacji oraz systemu koordynacji wdrażania polityki adaptacyjnej. Obecnie pracujemy nad nową Strategią, która będzie odnosiła się m.in. do odporności klimatycznej miast i obszarów zurbanizowanych.

b) Narzędzia legislacyjne

11 stycznia 2025 r. weszła w życie ustawa z dnia 27 listopada 2024 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw [\[link\]](#). Tym aktem wprowadzamy obowiązek opracowywania miejskiego planu adaptacji (MPA) przez miasta o liczbie mieszkańców wynoszącej co najmniej 20 tys. osób. Określiśmy również obligatoryjną oraz zestandaryzowaną zawartość MPA, obejmującą m.in. koncepcję zazieleniania oraz koncepcję zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, a także konkretne cele i działania adaptacyjne. Powiązaliśmy także planowanie adaptacyjne z planowaniem strategicznym i przestrzennym, by zapewnić spójność działań podejmowanych przez samorząd lokalny.

Doprecyzowaliśmy też obowiązki organów gminy dotyczące zakładania i utrzymywania terenów zieleni:

- przy ich zakładaniu wykorzystuje się w pierwszej kolejności zasoby przyrodnicze terenu (w tym zachowuje istniejącą roślinność rodzimą) oraz zapewnia, aby powierzchnia biologicznie czynna zajmowała w miarę możliwości co najmniej 90% powierzchni tego terenu zieleni – z wyłączeniem terenów, w odniesieniu do których obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych;
- przy ich utrzymywaniu w pierwszej kolejności utrzymuje się funkcje przyrodnicze terenu, w tym przez ekstensywną pielęgnację zieleni oraz pozostawienie części terenu do naturalnej wegetacji, oraz w miarę możliwości zwiększa się udział powierzchni biologicznie czynnej w powierzchni tego terenu zieleni.

Obecnie pracujemy nad projektem rozporządzenia dla polskich miast, które określi zakres sprawozdania z monitorowania realizacji działań adaptacyjnych oraz listę obowiązkowych wskaźników i mierników do uwzględnienia w MPA. Zgodnie z projektem ustawy, polskie miasta zaczną składać pierwsze sprawozdania w systemie elektronicznym w 2026 r., więc do 2030 r. będziemy mieć kompleksowe dane ze wszystkich samorządów objętych regulacją.

Ponadto obowiązuje europejskie rozporządzenie o odbudowie zasobów przyrodniczych¹. Zgodnie z art. 8 tego aktu wszystkie państwa członkowskie zapewniają, aby do 31 grudnia 2030 r. nie doszło do utraty netto całkowitej krajowej powierzchni miejskich terenów zieleni oraz pokrycia koronami drzew na obszarach miejskich w ekosystemach miejskich – w porównaniu z 2024 r. Od 1 stycznia 2031 r. państwa członkowskie muszą osiągnąć trend wzrostowy w odniesieniu do powyższych wskaźników, aż do osiągnięcia zadowalającego poziomu. Nasze działania w zakresie zieleni mają przyczynić się do wdrożenia tych przepisów.

Realizujemy projekt pn. „Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju”. Celem projektu jest stworzenie platformy współpracy oraz wymiany wiedzy pomiędzy podmiotami, które odpowiadają za zarządzanie ochroną środowiska w Polsce oraz instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie funduszy europejskich na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim. Członkami grup są m.in. pracownicy urzędów miejskich odpowiedzialnych za kwestie klimatyczno-środowiskowe. Jego tematyka dotyczy w szczególności ochrony powietrza, poprawy efektywności energetycznej, adaptacji do zmian klimatu i ochrony przyrody oraz zachowania różnorodności biologicznej. W jego ramach funkcjonują grupy, m.in.:

- dotyczące adaptacji do zmian klimatu, w tym retencji (rozwoju retencji i detencji wód opadowych i roztopowych w miastach) i zieleni w miastach (ochrony drzew i krzewów), wymieniająca się doświadczeniami oraz dobrymi praktykami,
- wypracowujące mierniki i wskaźniki, w tym dotyczące terenów zieleni, które będą obowiązkowo uwzględniane przez samorzady w miejskich planach adaptacji.

Wspieramy regiony w pracach nad regionalnymi planami i strategiami adaptacji do zmian klimatu. Z tego względu współpracujemy z Urzędami Marszałkowskimi Województw Małopolskiego i Śląskiego.

¹ ROZPORZĄDZENIE (UE) 2024/1991 PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY z dnia 24 czerwca 2024 r. w sprawie odbudowy zasobów przyrodniczych i zmiany rozporządzenia (UE) 2022/869

2. Czy w ramach polityki rządu w zakresie ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatycznych przewidziane są programy wsparcia dla samorządów w zakresie inwestycji w infrastrukturę odpornościową, w tym w budowę systemów kanalizacji deszczowej, zbiorników retencyjnych oraz infrastruktury zwiększającej chłonność miast (np. zieleń miejska)?

Jako narzędzie funduszowe zaprogramowaliśmy następujące środki:

a) FEnIKS działanie 1.2 - *Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu, typ projektu: Wsparcie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zieleni/zielono-niebieskiej infrastruktury/rozwiązań opartych na przyrodzie:*

- termin składania wniosków w obecnym naborze – do 31 marca 2025 r. [\[link\]](#),
- nabór wyłącznie dla miast, które uczestniczyły w realizacji projektu pn. *Opracowanie planów adaptacji do zmian klimatu w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców oraz m.st. Warszawa;*

b) FEnIKS działanie 1.5 - *Ochrona przyrody i rozwój zielonej infrastruktury, typ projektu FENX.01.05.5.a Zielona i niebieska infrastruktura wraz ze stosownym zapleczem - nabór zakończony [\[link\]](#);*

c) FEnIKS działanie 2.4 - *Adaptacja do zmian klimatu, zapobieganie klęskom i katastrofom, typ projektu: Wsparcie zrównoważonych systemów gospodarowania wodami opadowymi z udziałem zieleni/zielono-niebieskiej infrastruktury/rozwiązań opartych na przyrodzie:*

- termin składania wniosków w obecnym naborze – do 30 kwietnia 2025 r. [\[link\]](#),
- nabór wyłącznie dla miast powyżej 20 tys. mieszkańców oraz miast z przedziału 15-20 tys. mieszkańców, które są stolicami powiatów, z wyjątkami wskazanym w opisie szczegółowym;

d) FEPW działanie 2.2. - *Adaptacja do zmian klimatu. Dostosowanie miast do ekstremalnych stanów pogodowych:*

- termin składania wniosków w obecnym naborze – do 28 lutego 2025 r. [\[link\]](#),
- nabór dla zlokalizowanych na obszarze makroregionu Polski Wschodniej:
 - miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz innych miast subregionalnych z podregionów z najwyższą kumulacją gmin zmarginalizowanych z przedziału 20-100 tys. mieszkańców i działających w ich imieniu jednostek organizacyjnych,
 - gmin, na terenie których położone są uzdrowiska lub obszary ochrony uzdrowskiej (przy czym wsparcie dotyczy obszaru uzdrowskiego lub obszaru ochrony uzdrowskiej) i działających w ich imieniu jednostek organizacyjnych.

Pozostałe działania w zakresie adaptacji podejmowane w Ministerstwie Klimatu i Środowiska dotyczą wsparcia procesu globalnych negocjacji klimatycznych, prowadzonych w ramach UNFCCC. Działania te polegają na udziale w kształtowaniu unijnego stanowiska negocjacyjnego, które jest następnie prezentowane na arenie globalnej. Tematy dot. adaptacji podejmowane w ramach UNFCCC obejmują m.in. negocjowanie ram dla globalnej odporności klimatycznej, udzielanie rekomendacji dla ciał eksperckich

(Komitet Adaptacyjny i in.), udzielanie wskazówek dla stron konwencji w zakresie opracowania krajowych planów adaptacyjnych i in.

Działania podejmowane w zakresie adaptacji pod UNFCCC nie mają bezpośredniego przełożenia na wdrażanie projektów związanych z adaptacją miast do zmieniających się warunków klimatycznych.

3. Jakie działania podejmowane są w zakresie edukacji społecznej i promocji działań proekologicznych, mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców miast o konieczności ochrony przed skutkami zmian klimatycznych, takich jak np. upowszechnienie systemów retencji wody czy sadzenie drzew?

W 2024 roku Ministerstwo Klimatu i Środowiska zorganizowało trzydniowe warsztaty pn. „Terenowa edukacja przyrodnicza dzieci i młodzieży”, adresowane do nauczycieli przedmiotów przyrodniczych, metodyków z ośrodków doskonalenia nauczycieli i przedstawicieli samorządów odpowiedzialnych za edukację.

Wśród działań skierowanych do nauczycieli i uczniów znalazła się także współpraca przy realizacji projektu edukacyjnego pn. „EkoCentrum - Punkt Zwrotny” - interaktywnej wystawy opartej na formule escape room, przekazującej w formie zabawy wiedzę, mającą na celu kształtowanie właściwych postaw oraz rozwój umiejętności obejmujących zasady zrównoważonej konsumpcji i korzystania z zasobów naturalnych, gospodarkę obiegu zamkniętego i zasady segregacji odpadów.

Ponadto w roku 2024 MKiŚ konsultował i składał uwagi do projektu zmian podstawy programowej następujących przedmiotów: historii, wiedzy o społeczeństwie, matematyki, biologii, chemii, geografii i fizyki - wskazując potrzebę ujęcia edukacji ekologicznej i klimatycznej w podstawach programowych ww. przedmiotów jako zagadnienia horyzontalnego i na wszystkich poziomach nauczania. W uwagach wskazano też na konieczność weryfikacji i uzupełnienia treści podręczników pod kątem kryzysu klimatycznego oraz wykorzystywania okazji do poruszania tego tematu w ramach już obecnych treści nauczania (np. paradygmat wzrostu gospodarczego a eksploatacja zasobów naturalnych, związek rewolucji przemysłowej ze zmianą klimatu podczas lekcji historii, wpływ zanieczyszczeń powietrza na zdrowie człowieka podczas lekcji chemii czy mechanizm globalnego ocieplenia na lekcjach fizyki). Należy jednak zauważyć, że Minister Klimatu i Środowiska nie ma bezpośredniego wpływu na zmianę podstawy programowej poszczególnych przedmiotów i treści podręczników. Obie te kwestie leżą w wyłącznej kompetencji Ministra Edukacji Narodowej.

Równolegle do opisanych powyżej działań, Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi prace nad Strategicznym planem działań w zakresie edukacji ekologicznej. To dokument, który będzie prezentować ramy wdrożeniowe działań z obszaru edukacji ekologicznej, w tym klimatycznej, uwzględniających treści dotyczące ochrony środowiska i klimatu ujęte w Polityce Ekologicznej Państwa 2030. Celem opracowania planu są m.in.:

- a) określenie długoterminowych celów edukacji ekologicznej i klimatycznej, sposobu ich realizacji i pomiaru skuteczności działań;
- b) wskazanie priorytetowych obszarów tematycznych oraz kluczowych grup społecznych i zawodowych dla działań z zakresu edukacji ekologicznej i klimatycznej;
- c) zaplanowanie efektywnego finansowania powyższych działań z wykorzystaniem środków krajowych i europejskich.

Pracując nad projektem tego dokumentu przyjęliśmy następujące założenia oparte o dostępne już w Polsce publiczne opracowania i analizę podobnych dokumentów obowiązujących w innych krajach:

- edukacja ekologiczna powinna być skierowana nie tylko do dzieci i młodzieży, ale także (a może nawet przede wszystkim) do dorosłych, szczególnie osób podejmujących decyzje w kwestiach istotnych dla środowiska, społeczeństwa i gospodarki (kształcenie urzędników, dziennikarzy, nauczycieli, prawników, urbanistów i architektów);
- powinniśmy kłaść nacisk na zmiany praktyk społecznych, a istotnym wymiarem tych działań jest moderowanie społecznej dyskusji o możliwościach zmiany stylu życia na bardziej zrównoważony (zwiększenie udziału mediów);
- kompleksowa edukacja ekologiczna i klimatyczna musi obejmować edukację formalną, nieformalną i poza formalną. Każdy z komponentów edukacji ekologicznej powinien być prowadzony w oparciu o nowoczesne metody i narzędzia nauczania, a także realizowany w dialogu i we współpracy z interesariuszami tych działań, w tym m.in. z instytucjami naukowymi, organizacjami pozarządowymi oraz społeczeństwem obywatelskim;
- edukacja ekologiczna musi być poparta dostępem do rzetelnych źródeł wiedzy o stanie środowiska, w szczególności poprzez prowadzenie badań, obserwacji i ocen stanu komponentów środowiska oraz kontynuację budowy i rozwijanie baz danych przestrzennych;
- zmiana systemowa, wprowadzająca edukację ekologiczną i klimatyczną na wszystkich poziomach nauczania, powinna zostać dokonana w sposób interdyscyplinarny, z nastawieniem na długofalowe skutki. Za wzór może tu posłużyć proces informatyzacji i cyfryzacji szkoły. Edukacja informatyczna jest realizowana zarówno na wydzielonych zajęciach z informatyki, jak i podczas wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych na zajęciach innych przedmiotów. Wdrożenie edukacji informatycznej do szkół wpłynęło na rozwój tej dziedziny i dynamiczny wzrost związanej z nią gałęzi gospodarki, przyczyniając się jednocześnie do wyrównania różnic między stanem wiedzy i kompetencji w większych ośrodkach miejskich oraz poza nimi. Podobnie powinniśmy podejść do kształtowania „umiejętności ekologicznych i klimatycznych”, tak aby wraz z rozwojem i wdrażaniem zielonych technologii, rozwijać również zielone kompetencje dzieci i młodzieży;
- wsparciem dla realizacji działań w obszarze edukacji ekologicznej powinno być wykorzystanie zamówień publicznych – w szczególności podjęcie odpowiednich działań edukacyjnych, zwiększających świadomość zamawiających, przedstawicieli instytucji kontrolnych w zakresie istniejących problemów środowiskowych, ich znaczenia, a także potrzeby i sposobu uwzględniania tych kwestii w ramach prowadzonych postępowań.

Zakończenie prac nad Strategicznym planem działań w zakresie edukacji ekologicznej zaplanowane jest na koniec 2025 r.

Ponadto Ministerstwo Klimatu i Środowiska prowadzi na bieżąco działania informacyjno-edukacyjne z zakresu problematyki zmian klimatu, głównie poprzez stronę internetową, media społecznościowe, a także poprzez udział kierownictwa w konferencjach prasowych dotyczących tego obszaru.

Tematykę zmian klimatu oraz możliwości adaptacji do nich, mitygacji i ochrony klimatu podjęliśmy również w kampaniach edukacyjnych, w tym w 2024 r. w kampanii w telewizji – w popularnych serialach, programach śniadaniowych, wejściach pogodowych „na żywo”

i audycjach tematycznych. Naszym celem jest edukowanie społeczeństwa w zakresie indywidualnych działań, jakie można podjąć w celu adaptacji i ograniczenia zmian klimatu i pokazanie, jak każdy z nas może zrobić coś dobrego dla klimatu.

- 4. Czy rząd zamierza współpracować z organizacjami międzynarodowymi oraz organizacjami pozarządowymi, aby rozwijać w Polsce projekty związane z adaptacją miast do zmieniających się warunków klimatycznych, w tym wymianę doświadczeń oraz wdrażanie sprawdzonych rozwiązań z innych krajów?**

W ramach narzędzia kooperacyjnego:

- a) w ramach projektu pn. „Partnerstwo: Środowisko dla Rozwoju” funkcjonuje grupa analityczna, wypracowująca mierniki i wskaźniki, w tym dotyczące terenów zieleni, które będą obowiązkowo uwzględniane przez samorzady w miejskich planach adaptacji;
- b) Minister Klimatu i Środowiska 6 czerwca 2024 r. powołała Zespół do spraw zapewnienia ochrony drzew i krzewów. Celem jego działania było wypracowanie założeń aktów prawnych ustanawiających zasady w tym zakresie. W skład zespołu weszli przedstawiciele Ministerstwa, Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, miast, uczelni wyższych oraz organizacji zawodowych i pozarządowych. W pracach Zespołu brali udział przedstawiciele Fundacji Ekorozwoju. Zespół wypracował propozycję zmiany ustawy o ochronie przyrody oraz rozporządzenia w sprawie opłat za usunięcie drzew i krzewów. Projekty zostały przekazane do akceptacji kierownictwa Ministerstwa. Po jej uzyskaniu planujemy rozpocząć proces legislacyjny;
- c) angażujemy się także w projekty realizowane przez inne podmioty: „Systemy zieleni dla miast na miarę wyzwań XXI w.” (Zielone Sieci) – projekt realizowany przez Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II we współpracy z Urzędem Miasta Lublin (główny partner) oraz innymi partnerami, w tym Ministerstwem Klimatu i Środowiska. Głównym celem projektu jest opracowanie *Koncepcji systemu zieleni dla Lublina* (do końca 2025 r.) oraz uogólnionego *Modelu dla miast – systemu zieleni na miarę wyzwań XXI wieku* w zakresie rozwiązań przestrzennych, przyrodniczych, rekreacyjnych, planistycznych i organizacyjnych (do września 2026 r.).

Jednocześnie informuję, że pytanie dotyczące norm budowlanych jest poza właściwością Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Z wyrazami szacunku

Z up. Ministra

Krzysztof Bolesta
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Klimatu i Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/

Do wiadomości:

Departament Spraw Parlamentarnych w KPRM